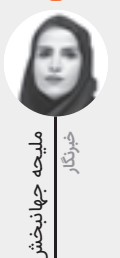

باوجود حضور ۱۱۲ شرکت تولیدی استان در فهرست بسته ۷۰۰همتی حمایتی دولت، چگونگی انتخاب این شرکت‌ها شفاف نشده است

فهرست پرابهام برای رونق تولید

در شرایطی که اقتصاد با تورم دست به گریبان است و بسیاری از واحدهای صنعتی با مشکل نقدینگی و تأمین هزینه‌های تولید مواجه هستند، وعده‌های حمایتی اگرچه امیدبخش است اما در صورت عدم تحقق می‌تواند منجر به سردرگمی فعالان اقتصادی شود. در همین راستا یکی از وعده‌های وزارت صمت بسته ۷۰۰ همتی بود که برای کمک به واحدهای تولیدی در تحمل بخشی از فشار افزایش نرخ ارز در دی ماه سال گذشته مطرح شد. اکنون پس از گذشت چند ماه اگرچه کشور نیز دستخوش حوادث گوناگونی بوده است اما در زمینه اجرای این طرح، ابهام در شاخص‌های انتخاب واحدهای تولیدی، سهم استان‌ها و توان بانک‌ها برای تأمین تسهیلات مطرح است. به‌تازگی بار دیگر سید محمد اتابک، وزیر صنعت، معدن و تجارت تأکید کرده است که واحدهای کوچک و متوسط بیشترین فشار را از اصلاحات ارزی متحمل شده‌اند و انتظار می‌رود شبکه بانکی با تسهیل پرداخت تسهیلات، از تداوم فعالیت این واحدها حمایت کند. او ادامه به موضوع تصویب بسته حمایتی ۷۰۰ همتی دولت برای بخش تولید پرداخته و گفته است که آیین‌نامه‌های اجرایی این طرح تدوین و به شبکه بانکی ابلاغ شده است. پیرو این مسئله، علی‌باخرد، مدیرکل صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی نیز اخیرا اعلام کرد که باتوجه به ابلاغ این بسته حمایتی ۷۰۰ همتی، فهرست‌ارسالی این وزارتخانه به بانک مرکزی، ۱۱۲ واحد تولیدی و بنگاه اقتصادی خراسان رضوی نیز مشمول این بسته شده‌اند. او همچنین تأکید کرده است که اولویت بندی واحدهای مشمول بر اساس سوابق ثبت‌شده در سامانه جامع تجارت انجام شده و کاملا قابل استناد و نظارت است. با این حال بررسی‌ها نشان می‌دهد، فعالان بخش صنعت نسبت به نحوه انتخاب واحدهای مشمول، میزان سهم استان خراسان رضوی، شفافیت فرایند معرفی و همچنین توان شبکه بانکی برای پرداخت این تسهیلات ابهام‌های جدی مطرح می‌کنند. مسئله‌ای که در این گزارش به آن پرداخته‌ایم.

گزارش خبری

ملیحه نیا نیکبخت

مبنای انتخاب ۱۱۲ واحد، شفاف نیست

نایب رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری، تأمین مالی و اقتصاد کلان اتاق بازرگانی در گفت‌وگو با شهرآرا در این باره می‌گوید: در سال‌های گذشته، ذیل تسهیلات رونق تولید، واحدهای صنعتی برای دریافت سرمایه در گردش معرفی می‌شدند و بر اساس مجموعه‌ای از شاخص‌ها، پرونده‌شان بررسی می‌شد. حتی بخش خصوصی در این فرایند نقش نمایندگی و معرفی داشت. اما درمورد بسته اخیر، آنچه از پیگیری‌ها به دست آمد، این بود که این بسته بیشتر به دلیل افزایش نرخ ارز و تغییراتی که در بازار ارز رخ داد، طراحی شده است. پرسش اصلی در این مسئله مبنای انتخاب ۱۱۲ واحد تولیدی است.

احسان شجاعی ادامه می‌دهد: حدود ۵ هزار و ۵۰۰ واحد صنعتی در استان داریم. طبیعی است که از میان این تعداد، دست‌کم تا ۳ هزار واحد از مواد اولیه‌ای استفاده می‌کنند که یا مستقیما وارداتی است یا بخشی از زنجیره تأمین آن به واردات وابسته است. ممکن است یک واحد تولیدی خودش مستقیما واردات انجام ندهد، اما مواد اولیه موردنیازش را از شرکت‌های بازرگانی تهیه کند. در چنین شرایطی، افزایش نرخ ارز و هزینه واردات برای آن واحد نیز در سرمایه در گردش اثر گذاشته است.

وی تصریح می‌کند: امروز دیگر چیزی به معنای تالار یک و دو برای بخش درخو، چیزی از کالاهای وجود ندارد. به جز کالاهای خاص که بحث جداگانه‌ای دارند. اکنون بسیاری از فعالان اقتصادی، از رز را با اختلافی حدود ۵ تا ۶ درصد نسبت به بازار در اختیار می‌دهند. بنابراین اثر تورمی افزایش نرخ ارز برای همه وجود داشته است. اگر منابع محدود است، باید عادلانه‌تر توزیع شود. اگر هم محدود نیست، باید دید چرا واحدهایی که خودشان ارز نمی‌گرفتند اما مواد اولیه را از شرکت‌های بازرگانی داخلی تهیه می‌کردند، مشمول نشده‌اند.

وی با اشاره به گذشت زمان از زمان وقوع شوک

گزارش تحلیلی

مجدله شوشتری

مدیریت بهینه منابع در بازسازی پسا جنگ

در دهه‌های اخیر، هرگاه صحبت از توسعه یا بازسازی به میان آمده، دولت‌ها با یک رویکرد همیشگی اقدام کرده‌اند: «پول‌پاشی». این پدیده، به‌ویژه در قبال بنگاه‌های خصولتی، به یک‌ابیدمی مزمن تبدیل شده است. در دوران پسا جنگ، دولت‌ها تحت فشار نیاز به بازسازی سریع، اغلب به جای مدیریت بهینه منابع با جذب سرمایه واقعی، به خلق پول روی می‌آوردند.

خطر بزرگ اینجاست که بازسازی بنگاه‌های خصولتی به پوششی برای تداوم انحصارات تبدیل شود. وقتی دولت‌هاسعی می‌کنند این بنگاه‌ها را به احیای اصحاب ساختار، تنها با تزریق منابع مالی سرپا نگه دارند، نه تنها رقابت را در بازار خفه می‌کنند، بلکه راه‌آبرورد بخش خصوصی کارآمدی ببندند. این «اقتصاد گلخانه‌ای» که در آن بنگاه‌های خاص با حمایت‌های دولتی محافظت می‌شوند، دقیقا نقطه مقابل «اقتصاد آزاد» و توسعه‌محور است.

بانک‌ها به جای موتور تورم، پیشران تولید شوند

در گستره بازسازی‌های اقتصادی پسا جنگ، یکی از نقاط کانونی، نقش نظام بانکی است.

ارزی گفت: نکته مهم این است که ما از آن شرایط عبور کرده‌ایم. هر شرکتی هر کاری می‌خواسته برای مدیریت وضعیت انجام دهد، انجام داده است. تورم نیز همچنان وجود دارد. اگر واقعا محدودیت منابع بانکی وجود ندارد، پرداخت این ۷۰۰ همت اقدام خوبی است و حتی می‌توان چند صد همت دیگر نیز برای واحدهایی که از شرایط جنگ و بحران‌های اخیر آسیب دیده‌اند، اختصاص داد، هرچند از نظر من همه واحدها به‌نوعی متأثر از این شرایط بوده‌اند. اگر منابع محدود است، همین ۷۰۰ همت هم ممکن است به واحدهایی برسد که مشکل خود را تا امروز به هر شکل پشت سر گذاشته‌اند. ضمن اینکه هنوز معلوم نیست سهم استان خراسان رضوی از این رقم چقدر خواهد بود، چون تصمیم اصلی در وزارتخانه گرفته می‌شود.

ابهام در تأمین منابع بسته توسط بانک‌ها

شجاعی در ادامه به مسئله بانک‌ها می‌پردازد که خود چالش اصلی در پرداخت تسهیلات هستند و اظهار می‌کند: خود بانک‌ها با کاهش نسبت‌ها و محدودیت منابع مواجه هستند. بنابراین باید روشن شود منابع این بسته از کجا قرار است تأمین شود. ضمن اینکه اگر قرار است این بسته واقعا پرداخت شود، باید بتوان آن را رصد کرد. باید بررسی شود از محل این بسته، نسبت مصارف به منابع بانک‌ها در استان واقعا رشد می‌کند یا خیر. من بعید می‌دانم چنین رشدی به شکل محسوس اتفاق بیفتد. چون خود بانک‌ها اکنون حتی در تمدید تسهیلات سال گذشته نیز مشکل دارند.

این فعال اقتصادی با اشاره به اینکه شاخص‌هایی که وزارتخانه برای انتخاب این واحدها تعریف کرده قابل بحث است، می‌گوید: به نظر نمی‌رسد این بسته‌ها پاسخگوی نیاز واقعی استان باشد. شاید این ۱۱۲ واحد، واحدهای بزرگ استان باشند، چون به هر حال تخصیص ارز به واحدهای بزرگ و واحدهایی که

کالاهای مهم تر تولید می‌کنند، راحت‌تر انجام می‌شود. در نتیجه ممکن است دوباره همان واحدهای بزرگ در اولویت قرار گرفته باشند. اما اکنون فهرستی هم وجود ندارد که بدانیم این واحدها چه کسانی هستند و بر چه اساسی انتخاب شده‌اند.

وی می‌افزاید: گزارش دهی شفافی انجام نشده که چه شرکت‌هایی در فهرست قرار گرفته‌اند، کدام واحدها دریافت کرده‌اند یا نکرده‌اند و فرایند پرداخت به چه شکل است. البته ممکن است گفته شود اطلاعات شرکت‌ها محرمانه است و نباید نام دریافت‌کنندگان اعلام شود، اما مسئله اصلی این است که باید حداقل سازوکار، سهم استان و میزان پیشرفت کار روشن باشد.

نیاز واحدهای تولیدی، سرمایه ثابت است

نایب رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری، تأمین مالی و اقتصاد کلان اتاق بازرگانی با توجه به شرایط موجود به‌ویژه پس از حوادث اخیر برای واحدهای صنعتی، بیان می‌کند: وزارت صمت می‌توانست با خوش سلیقی بیشتری این ۷۰۰ همت را به شکل دیگری هزینه کند. مثلا می‌توانست به جای سرمایه در گردش ارزی، بخشی از منابع را به سرمایه ثابت اختصاص دهد. ما واحدهای تولیدی زیادی داریم که نیازمند سرمایه ثابت برای بازسازی، نوسازی یا توسعه هستند.

این فعال اقتصادی درباره سهم احتمالی استان از بسته ۷۰۰ همتی نیز گفت: ما در حالت عادی حدود ۸ درصد صنعت کشور را در اختیار داریم. از نظر منابع بانکی و نسبت تسهیلات نیز شاید حدود سه تا سه و نیم درصد سهم داشته باشیم. بنابراین اگر از ۷۰۰ همت، حتی ۵ درصد به استان برسد، باید حدود ۳۵ همت سهم استان شود. در بدینانه‌ترین حالت ۲۱ همت و در خوش‌بینانه‌ترین حالت شاید حدود ۵۶ همت قابل تصور باشد. اما بعید می‌دانم حتی ۲۰ همت به استان اختصاص یابد.

عکس از مصطفی پاشاوند / شهرآرا

بدسلیقگی در طراحی سیاست حمایتی

او در ادامه با توجه به شرایطی که برای تخصیص تسهیلات به واحدهای تولیدی در نظر گرفته شده است، تصریح می‌کند: به نظر می‌رسد واحدهای معرفی شده بیشتر واحدهای متوسط به بالا باشند و شاید بسیاری از مشکلات واحدهای کوچک و ضعیف را نداشته باشند. از این منظر، این بسته نمی‌تواند کمک جدی به واحدهای ضعیف‌تر باشد و در عمل ممکن است سهم کسانی شود که خودشان توان بیشتری برای عبور از بحران داشته‌اند. این وضعیت «بدسلیقگی» در طراحی سیاست حمایتی است. اگر این پول وجود دارد، وزارت صمت می‌تواند مدل پرداخت را تغییر دهد. مثلا اعلام کند تسهیلات رونق تولید را پرداخت می‌کند اما فقط به دریافت‌کنندگان ارز اختصاص نمی‌دهد و شاخص‌های دیگری را هم وارد می‌کند. اگرچه در گذشته نیز مواردی داشتیم که وزارتخانه بخش‌نامه‌ای صادر می‌کرد، اما بانک مرکزی اعلام می‌کرد منابعی برای آن ندارد و در نهایت پرداختی انجام نمی‌شد. اگر منابع وجود ندارد یا بانک مرکزی نمی‌تواند پرداخت کند، نباید به واحدها امید واهی داده شود. اما اگر قرار است پرداخت شود، بهتر است به شکلی طراحی شود که فقط به واردکنندگان مستقیم مواد اولیه محدود نباشد.

هیچ گزارشی در این زمینه نداریم

دبیر انجمن مدیران صنایع خراسان رضوی در گفت‌وگو با شهرآرا، نبود گزارشی شفاف در این زمینه را تأیید می‌کند و می‌گوید: دقیقا هیچ گزارشی وجود ندارد. فهرستی که اداره کل صمت تهیه کرده بود و برای وزارتخانه فرستاد، تأیید نشد.

مهدی مرادی تأکید می‌کند: وزارتخانه فهرست خود را تهیه کرد و ظاهرا اگر وجهی پرداخت شده باشد به شرکت‌های غیراستانی پرداخت شده است.

یادداشت

سفره مردم در انتظار کاهش قیمت‌ها

وقتی ساعت شنی را برعکس می‌کنند، شن‌ها با همان سرعتی فرو می‌ریزند که پیش‌تر بالا آمده بودند؛ نه کمتر و نه بیشتر. زمان با کسی تعارف ندارد. قواعد طبیعت هم اهل تبعیض نیستند. اما گویا اقتصاد مانه با ساعت شنی تنظیم می‌شود. نه با عقربه ساعت و نه حتی با ابتدایی‌ترین قواعد بازار. در این اقتصاد عجیب، وقتی بردار قیمت‌ها صعودی است، همه چیز با سرعتی فراتر از زمان حرکت می‌کند. هنوز خبر افزایش نرخ ارز کامل منتشر نشده، برچسب‌ها عوض می‌شوند. هنوز بازار فرصت هضم یک خبر را پیدا نکرده، قیمت‌ها خود را به فردا رسانده‌اند. فاصله میان شنیدن خبر و افزایش قیمت، گاهی از فاصله میان برچسب کالا تا صندوق پرداخت هم کمتر است.

اما همین بازار، وقتی نمودارها نزولی می‌شوند، انگار ناگهان دچار اختلال در شنوایی و بینایی می‌شود. کاهش نرخ ارز را نمی‌بیند، خبر توافق را نمی‌شنود و سیگنال‌های مثبت را درک نمی‌کند. نبض بازار فقط برای افزایش قیمت حساس و دقیق کار می‌کند؛ اما هنگام کاهش، گویا از حرکت باز می‌ایستد. پدیده عجیبی است این بازار ما. بازاری که با سقف قیمت‌ها الفت دارد و از کف گریزان است. انگار چسب قیمت‌ها برای چسبیدن به سقف ساخته شده است؛ هرچه بالاتر بروند، محکم‌تر می‌مانند، اما برای پایین آمدن هزار بهانه و توجیه پیدا می‌شود.

اگر قرار بود اقتصاد بر اساس منطق بازار و قواعد شناخته‌شده آن عمل کند، امروز که نرخ دلار مسیر کاهش‌ی را در پیش گرفته، باید اثر آن را بر برچسب کالاها می‌دیدیم. مگر نه اینکه در روزهای افزایش قیمت، استدلال بازار این بود که باید خود را برای خریدگران ترغدا آماده کند؟ مگر نه اینکه کالاهایی که با نرخ دیروز خریداری شده بودند، با نرخ امروز و حتی فردا به فروش می‌رسیدند تا هزینه جایگزینی جبران شود؟ حال چه شده است که همان منطق، در جهت معکوس عمل نمی‌کند؟ امروز ناگهان روایت «ما خرید قبل داریم» از پشت ویتترین‌ها بیرون آمده است. روایتی که فقط هنگام کاهش قیمت‌ها شنیده می‌شود. در روزهای جهش ارزی، کمتر کسی به یاد موجودی انبار و خریدهای گذشته بود. آن روزها همه از هزینه جایگزینی سخن می‌گفتند. اما اکنون که هزینه جایگزینی کاهش یافته، همان استدلال به فراموشی سپرده شده است.

اقتصاد سالم، اقتصادی است که هم در صعود و هم در نزول از یک منطق پیروی کند. اگر افزایش نرخ ارز باید به سرعت در بازار منعکس شود، کاهش آن نیز باید با همان سرعت خود را نشان دهد. بازار نمی‌تواند تنها در یک جهت آزاد و آکنش پذیر باشد و در جهت دیگر به سنگینی یک بوروکراسی فرسوده عمل کند. البته مسئله فقط اقتصاد نیست، مسئله اعتماد عمومی است.

مردم زمانی به سیاست‌های اقتصادی امید می‌بندند که آثار آن را در زندگی روزمره خود ببینند. توافق‌ها، مذاکرات، کاهش تنش‌های سیاسی و افت نرخ ارز زمانی معنا پیدا می‌کند که شهروندان اثر آن را در سفره خود احساس کنند. همان‌گونه که در روزهای افزایش قیمت‌ها، هر تغییر کوچکی را با همه وجود لمس می‌کردند. جامعه نمی‌تواند تنها هزینه‌های سیاست و اقتصاد را بپردازد و از منافع آن بی‌نصیب بماند. اگر قرار است خبرهای خوب به اقتصاد راه پیدا کند، باید پیش از هر چیز در قیمت‌ها و معیشت مردم دیده شود. در غیر این صورت، بازار همچنان به همان اقتصاد سقف‌دوست تبدیل خواهد شد؛ اقتصادی که راه بالرفتن را خوب بلد است، اما برای پایین آمدن همیشه بهانه‌ای تازه پیدا می‌کند.

بورس گردش بالای پول در بازار سهام

بورس تهران در پایان معاملات دیروز، درحالی‌ها رشد محدودی شاخص‌ها به کار خود پایان داد که فضای بازار تحت تأثیر اخبار ضدوتقویض درباره نرخ بهره قرار گرفت؛ با این حال تک‌بیه رسمی بانک مرکزی، ورق معاملات را برگرداند. این نوسان بازار حجم معاملات را افزایش داد و ارزش معاملات خرد را بار دیگر در سطوح بالا نشاناند.

به گزارش اقتصادنیوز، شاخص کل بورس دیروز با افزایش ۹ هزار و ۱۰۹ واحدی، به سطح ۵ میلیون و ۱۶۰ هزار و ۱۰۳ واحد رسید و رشد ۰٫۱۷ درصدی را ثبت کرد؛ رشدی حداقلی که نشان می‌دهد بازار درگیر تردید و احتیاط شده است. در همین حال، شاخص هم‌وزن نیز با رشد ۷۰۵ واحدی، به عدد یک میلیون و ۳۵۲ هزار و ۹۲۸ واحد رسید و بازدهی ۰٫۰۵ درصدی را ثبت کرد؛ عددی که تأیید می‌کند حرکت صعودی در کلیت بازار بسیار محدود بوده است.

خلاف روزهای گذشته، دیروز تنها حدود ۴۰ درصد از نمادها در محدوده مثبت معامله شدند و کفه بازار به سمت نمادهای منفی سنگینی می‌کرد. این تغییر فاز را می‌توان به فضای مبهم ناشی از خبرهای مرتبط با نرخ بهره و آزادسازی سهام عدالت نسبت داد؛ اخباری که از احتمال افزایش نرخ سود بانکی حکایت داشت و در ساعات ابتدایی معاملات، فشار فروش را افزایش داد. در میانه معاملات، بانک مرکزی به اخبار رشد شدید نرخ بهره واکنش نشان داد و اعلام کرد ارقام و درصد‌های مطرح‌شده درباره افزایش یا کاهش نرخ سود سپرده یا تسهیلات بانکی مورد تأیید نیست و هرگونه تصمیم‌گیری صرفا از مسیر رسمی اطلاع‌رسانی خواهد شد. همین موضع‌گیری باعث شد بخشی از فشار فروش کاهش یابد و بازار در ادامه، به سمت تعادل و حتی بهبود نسبی حرکت کند.

با وجود فضای محتاطانه، ارزش معاملات خرد به ۴۷ هزار و ۷۶۷ میلیارد تومان رسید؛ رقمی که یک رکورد تاریخی جدید محسوب می‌شود و نشان می‌دهد خریدار و نقدینگی همچنان در بازار حضور پررنگ دارد. حجم معاملات نیز به ۱۰۸ میلیارد برگه سهم رسید که از تداوم تحرک بالا در دادوستدها حکایت دارد.

بازار

خریداران خودرو دست نگه دارند

ایستاکارشناس حوزه خودرو با تأکید بر اینکه بازار خودرو همچنان به دلیل شرایط سیاسی در وضعیت نوسانی قرار دارد، گفت: خریداران خودرو برای تصمیم‌گیری نهایی دو ماه صبر کنند، چراکه در صورت حصول توافق و ثبات اقتصادی، خودرو دوباره به کالای مصرفی تبدیل شده و از فضای سرمایه‌ای خارج می‌شود. بابک صداری به نقش اخبار سیاسی اشاره و اظهار کرد: در حال حاضر خبر توافق میان آمریکا و ایران به عنوان عاملی برای تخلیه این حباب مطرح است. اگر در پایان این پروسه، مسائل حل و فصل شود و کشور به یک ثبات اقتصادی برسد و ارز هم قیمت خود را تثبیت کند، بازار خودرو نیز به تبعیت از بازار ارز، دچار ریزش و اصلاح قیمت خواهد شد.

پیش‌بینی بازار طلا

تجارت‌نیوزاندر بذرافشان، رئیس اتحادیه طلا و جواهر، گفت: احتمال کاهش شدید قیمت طلا و سکه در هفته جاری را بسیار پایین می‌دانم. نوسانات طبیعی در محدوده یک تا سه درصد ممکن است رخ دهد که در بازار طلا امری عادی است. اما کاهش سنگین در شرایط فعلی دور از انتظار به نظر می‌رسد. بذرافشان درباره وضعیت خرید در بازار بیان کرد: با توجه به شرایط فعلی، اعتقاد دارم مردم می‌توانند با اطمینان بیشتری برای خرید اقدام کنند، زیرا احتمال کاهش درخور توجه قیمت‌ها در کوتاه‌مدت بسیار کم است.

شهرآرا

اقتصاد

